

pouhém dobrovolném rozvodu se zrušuje společné žití manželů a přestává povinnost manželky býti muži při vedení domácnosti a výdělečné činnosti nápomocnou a manžel není více povinnován, ji na dále živiti, tím spíše platí zásady ty při úplné rozluce manželství, kde svazek manželský se ruší a naprosto zaniká, takže manželé i nový sňatek uzavíratí směřjí. Nesmí-li se manželka po rozvodu odvolávati na ustanovení § 91 obč. zák., tím méně tak učiniti smí po provedené manželské rozluce. Avšak ani ustanovení § 19 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a nař. zde použití nelze. Š ten předpokládá totiž, že před rozlukou ohledně vyživovací otázky bylo mezi stranami uzavřeno ujednání, nebo že před tím již platilo soudní rozhodnutí podle §§ 106 a 108 obč. zák., kteráž ovšem zůstávají i na dále po rozluce v platnosti. Z důležitých důvodů mohou pak strany, nebo jedna z nich, žádati po rozluce nové uspořádání majetkových poměrů pořadem práva. Kde však nepředcházelo rozluce ani ujednání stran, ani rozhodnutí soudu o otázce vyživovací, tam není základny pro nové uspořádání majetkových poměrů po rozluce. Mylně tedy posoudil odvolací soud případ po stránce právní, když z ustanovení §§ 91 a 1266 obč. zák. a z domnělé veřejnoprávní vyživovací povinnosti manželovy vyvodil povinnost žalovaného platiti rozloučené manželce výživné, když při rozluce manželství na vinu manželovu nebylo uznáno. V nedostatku manželovy viny není zde proň zavazujícího důvodu, by výživné platil žalobkyni, která již není jeho manželkou. Poukazuje-li se na to, že manželka na své nemoci epileptické a duševní viny nenese, dlužno na to odvětit, že je to pro ni nahodilým neštěstím, za jehož následky nikdo neručí (§ 1311 obč. zák.), jako by neručil, kdyby totéž neštěstí stihlo dívku svobodnou, nebo rozloučeného manžela.

Čís. 1706.

Ve sporu o spravení záznamu zkoumá soud sám od sebe pouze, zda jest tu právní důvod po stránce formální. Otázkou, zda právní důvod jest platným a dosud účinným, zabývá se soud pouze k námitce žalovaného.

Právo předkupní lze zřídit i mimo smlouvu kupní.

(Rozh. ze dne 7. června 1922, Rv II 238/22.)

Na základě nájemní smlouvy ze dne 26. ledna 1921, vykazující až na ověření podpisů pronajímatelů všechny ostatní náležitosti vtělení dle §§ 31 a násl. knih. zák., byl povolen záznam práva nájemního a předkupního, v této listině stranami ve prospěch strany žalující umluveného. Proti žalobě o spravení tohoto záznamu, v čas podané, namítala žalovaná mimo jiné, že smlouva není smlouvou nájemní, ježto nebyla ujednána »určitá cena«, a že předkupní právo, schopné k vtělení dle § 9 knih. zák., může býti umluveno pouze v souvislosti se smlouvou kupní, takže sporné právo nájemní a předkupní není způsobilé ku vtělení. **P r o c e s n í s o u d** p r v é s t o l i c e žalobě vyhověl mimo jiné z těchto důvodů: Do oboru hmotněprávních námitek spadá i námitka nezpůsobilosti nájemního a předkupního práva, o něž se jedná, ku knihovnímu vtělení. Podmínky pro zápis do pozemkové knihy jsou přesně vypočteny v §§ 93 a násl. kn. zák. Povinnost zkoumati hmotněprávní náležitosti smlouvy a práv, ku vtělení určených, není mezi nimi. Ostatně v přesném popsání peněžní úplaty za

používání najatých místností v nájemní smlouvě dlužno opatřovati dostatečně určitou cenu, k její platnosti nutnou, a názor, že jen předkupní právo, ujednané při prodeji, jest platné a k vtělení schopné, byl by příliš úzkoprsým výkladem zákona a odporoval by více než stoleté praxi právní (srovnej rozhodnutí nejv. soudu z 19. ledna 1904, čís. VII. 2574 při § 1072 obč. zák. poukaz § 9 kn. zák. na § 1073 a to jen v závorce). O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil a uvedl v d ů v o d e c h: Odvolací soud není sice toho náhledu, že spor o spravení záznamu jest určen ke zkoumání jen formálních náležitostí, neboť § 42 odstavec druhý kn. zák. zcela jasně praví, že žalovanému přísluší činiti veškeré námitky proti knihovnímu právu a to i tehdy, když usnesení o záznamu se stalo formálně právo-platným a že žalobce musí prokázati právní důvod k nabytí knihovního práva. Musí tudíž soudce se zabývati otázkou, zdali smlouva, tvořící podklad pro záznam práva, je platnou a zdali právo zaznamenané jest skutečně jedno z těch, jichž vklad a záznam je dle § 9 knih. zák. přípustným. Než přes to nelze rozsudku vytýkati nesprávné právní posouzení věci, poněvadž správně rozřešil i materiálně právní námitky strany žalované, označiv je jako neodůvodněné a poukazuje se proto na správné jeho důvody. Na námitky nutno pouze odpověděti potud, pokud jsou v odvolání znova opakovány. A sice jest poukázati k tomu, že právo předkupní možno zřídi i bez souvislosti s kupní smlouvou. Neboť neplatné a nedovolené smlouvy uvádí obč. zákoník ve všeobecné části o smlouvách v 17. hlavě §§ 878 a 879 obč. zák. a prohlašuje za neplatné smlouvy jednak smlouvy, jichž plnění je nemožným, jednak smlouvy zákonnému zákazu nebo dobrým mravům se přičící. Poněvadž zmíněné ujednání předkupního práva neobsahuje ani nemožného plnění ani se nepřičí dobrým mravům, stalo by se neplatným jen tenkrát, kdyby zákon ujednání takové výslovně zakazoval. Toho však zákon nečiní, ježto § 1072 obč. zák. zákazu toho neobsahuje a uvádí předkupní právo v souvislosti s kupem jen proto, že pravidelně bývá zřizováno při kupu, že by však zakazoval zřízení předkupního práva ve všech jiných případech, proto nelze nalézt ani v zákoně opory ani rozumového důvodu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalující strana domáhá se žalobou spravení záznamu nájemního a předkupního práva dle smlouvy ze dne 26. ledna 1921 na domě č. p. 152 povoleného. Jest tedy na ní, by se zřetelem na § 42 odstavec druhý knih. zák. prokázala právní důvod k nabytí požadovaného knihovního práva, při čemž může žalovaná strana všechny své námitky proti trvání toho knihovního práva přednésti a to i tenkrát, když usnesení, jímž byl záznam povolen, buď vůbec neodporovala nebo bez úspěchu. Oba nižší soudy zjistiť, že žalovaná zmíněnou smlouvu svého času podepsala po zralém uvážení a důkladné poradě se svým manželem, bez nucení, lsti neb omylu a beze vší výhrady, měly žalobní prosbu za odůvodněnou a odvolací soud proto rozsudek první stolice, žalobní prosbě vyhovující, potvrdil. Pokud provádí dovolatelka dovolací duvod nesprávného právního posouzení věci, jest správným její názor, že netřeba v tomto sporu se zabývati otázkou platnosti a závaznosti smlouvy — a nelze sdíleti

výklad § 42 odstavec druhý knih. zák., jaký přikládá tomuto ustanovení odvolací soud. Ze slov § 42 odstavec druhý knih. zák., že žalobce ve sporu o spravení záznamu musí prokázati právní důvod k nabytí knihovního práva a že žalovanému přísluší veškeré námitky proti trvání tohoto práva — kteréžto slovo odvolací soud v ustanovení tomto přehlíží — nelze dovozovati, že musí se soud zabývati otázkou, zda smlouva, tvořící podklad pro záznam práva jest platna čili nic. Soud má jen zkoumati, zda jest tu právní důvod — po formální stránce — k nabytí práva toho a žalovaný může namítati, že právo to už netrvá, že uhaslo, přestalo. Žalovaná strana doznala, že smlouvu podepsala, také ona, jak ze spisu vychází, ji se své strany plní a netvrdí, že by tak žalující strana nečinila, brání se jen spravení povoleného záznamu smlouvy tím, že ji prohlašuje po zákonu za neplatnou. Žalující strana však formálně prokázala právní důvod k nabytí nájemního a předkupního práva právě zmíněnou smlouvou oběma stranami ujednanou a podepsanou a žalovaná naproti tomu ani netvrdí, že by tyto smlouvy více netrvaly a jest tudíž ustanovení § 42 odstavec druhý knih. zák. zcela vyhověno. To tím spíše, když se nežádá v tomto případě, aby listina obsahovala právní důvod, jako v případě, kde jde o nabytí nebo změnu věcných práv (§ 26 odstavec druhý knih. zák.), jde tu právě jen o poměr obligační. Namítá-li dovolatelka i ve svém dovolání, že právo předkupní lze jen tehdy do knih zapsati, je-li ve spojení se smlouvou trhovou, netřeba se tím zabývati, stačí poukázati pouze na důvody obou soudů nižších, jež hájí správné stanovisko a jež vývody dovolání nejsou nikterak zviklány.

Čís. 1707.

Kratší lhůty § 575 c. ř. s. platí též ve sporu o odklizení věcí, jež, byvše zřízeny nájemcem na najatém pozemku, mají jím při vrácení najaté věci býti odklizeny.

(Rozh. ze dne 13. června 1922, R I 385/22).

Žalobci propachtovali v roce 1907 žalovanému část pozemku, na němž si žalovaný vystavěl fotografický atelier. Po skončení pachtu domáhali se žalobci na žalovaném odstranění atelieru. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek a uložil prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, v jednání pokračoval a o věci znovu rozhodl. Do zrušovacího usnesení vznesli žalobci 14. den po doručení stížnosti, již Nejvyšší soud odmítl.

Důvody:

Nejvyšší soud sdílí názor prvního soudu, že dle přednesu žalobců tu jde o nájemní spor ve smyslu § 575 c. ř. s., neboť žalobci domáhají se na základě pachtovní smlouvy ze dne 5. dubna 1907 po uplynutí pachtovní doby řádného vrácení pronajatého pozemku, k němuž dle zmíněné smlouvy a dle § 1109 obč. zák. náleží odstranění fotografického atelieru. V tomto případě jedná se tedy o žalobu ve smyslu § 49 čís. 5 j. n., § 569 (in fine) c. ř. s. a § 1109 obč. zákona a ne, jak nesprávně uvádí druhá stolice ve